

Харченко О. О. Екологічне виховання студентської молоді засобами спеціалізованої лабораторії / О. О. Харченко, Г. М. Міненко // Пошуки і знахідки : матеріали наукової конференції ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (квітень 2015 р.) / [За заг. ред.. Т. А. Євтухової] – Слов'янськ, 2015. – Вип. 15. – С. 107–110.

УДК 378.011.3

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ЛАБОРАТОРІЇ

Метою статті є розкриття можливостей спеціалізованої лабораторії у прищепленні студентській молоді любові до природи та бажання берегти й примножувати її багатства.

Ключові слова: екологічне виховання, концепція екологічної освіти, природничих уявлень у початковій та дошкільній галузі освіти.

Сучасна людина, на жаль, стає все більш віддаленою від краси природи. Умови цивілізації формують у людини невірне уявлення про її пануванні над природою.

Сучасна екологічна ситуація є досить унікальна, оскільки значно зросла інтенсивність і змінилась сама суть впливу людини на природне середовище. Це призвело до того, що виникла реальна загроза порушення рівноваги в навколишньому природному середовищі в результаті діяльності людини. Саме тому формування екологічної культури, гармонійних відносин людини й природи посідає нині в Україні особливе місце. Сьогодні ставлення людини до природи розглядається як важлива громадянська характеристика особистості.

Проблема екологічного виховання знаходить своє відображення в працях таких науковців як Ю. Бабанський, Г. Білявський, Л. Біляєва, Н. Лисенко, Т. Шамова. Питання формування відповідального ставлення молоді до проблем

навколишнього середовища вивчали такі вчені як О. Біда, В. Вербицький, Н. Пустовіт.

Метою статті є розкриття можливостей спеціалізованої лабораторії у прищепленні студентській молоді любові до природи та бажання берегти й примножувати її багатства.

З метою здійснення виховної та освітньої діяльності з проблем вивчення пристосувальних властивостей організмів до умов довкілля, залучення студентів до здійснення творчо-пошукової, культурно-методичної, культурно-просвітницької, природозберігаючої та екскурсійної діяльності, звернення студентської молоді до проблем довкілля та розвиток професійної компетентності майбутніх педагогів у галузі екології у 2013-2014 н.р. у ВП «Лисичанський педагогічний коледж ЛНУ імені Тараса Шевченка» було відкрито лабораторію методики ознайомлення з природою. Дана лабораторія допомагає вирішити одне з найважливіших завдань сьогодення – звернути увагу молоді до природи.

У лабораторії використано нетрадиційний колекційний метод побудови експозиції, де експонати є ілюстрацією певних природних ландшафтів, що дає можливість побачити особливості пристосування живих організмів до різноманітних умов існування. Матеріал, що зібраний у лабораторії, дає можливість навчити майбутніх учителів та вихователів ДНЗ методам, формам, прийомам роботи з живою природою; активно пропагувати знання про природу; організовувати наукові дослідження та спостереження; формувати професійну компетенцію студентів в галузі екологічного виховання; забезпечувати максимально ефективне використання матеріальних цінностей лабораторії для реалізації формування знань про різноманітність біогруп та ландшафтів земної поверхні у вихованців навчальних закладів освітнього округу.

Нормативно-правовою базою діяльності лабораторії є низка законодавчих документів, серед яких: Закон України про освіту; Закон України про охорону навколишнього природного середовища; Указ Президента України

від 12.09.95 р. "Про Основні напрями реформування вищої школи в Україні"; Державна національна програма "Освіта"; Проект Національної доктрини розвитку освіти у XXI столітті; Постанови Кабінету Міністрів України (Про стандарт якості освіти; Про Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту, Вимоги до державних стандартів вищої освіти та інші); Постанова Верховної Ради України "Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки"; Концепція екологічної освіти.

Профіль лабораторії ознайомлення з живої природою – вивчення пристосувальних властивостей організмів до різних умов існування, що викликано різницею географічного положення природних зон, у яких дані організми проживають. Основними проблемами пошуково-творчої роботи лабораторії є вивчення природних умов різних територій Землі та адаптаційних властивостей об'єктів живої природи до них. Лабораторія сприяє залученню студентів до експериментально-дослідницької діяльності, формує бережливе відношення до культурного та природного надбавь різних куточків Землі, розвиває духовно-моральні цінності у майбутніх учителів початкової школи, вихователів ДНЗ.

Задачами лабораторії ознайомлення з живою природою є здійснення виховної та освітньої діяльності з допомогою експозицій лабораторії, залучення студентів до здійснення творчо-пошукової, культурно-методичної, культурно-просвітницької, природозберігаючої та екскурсійної діяльності, звернення студентської молоді до проблем довкілля та розвиток професійної компетентності майбутніх педагогів у галузі екології; налагодження співпраці з молодіжними екологічними організаціями області, України та країн близького зарубіжжя.

Фундаментом діяльності лабораторії є занурення особистості у середовище різноманітних ландшафтів земної поверхні, що допомагає учаснику екскурсії вести діалог з природою, розуміти її закони та властивості. Адже без

знань законів природи людина ніколи не зможе сформувати адекватного світогляду.

Основними напрямками діяльності лабораторії є:

- проведення екскурсій, що дозволяє використовувати дидактичні матеріали, які значно розширюють рамки навчальної дисципліни, активізують пізнавальну активність молоді, її зацікавленість до вивчення природи;
- залучення студентів до дослідницької діяльності, що дозволяє викликати у майбутніх педагогів бажання до пошуку та проведення експериментів;
- збір та збереження природних об'єктів, що дозволяє розширювати можливості демонстрації адаптаційних властивостей організмів до різних умов середовища;
- створення медіатеки з питань природничого характеру, яка являє собою зібрання книг, відео-, фото- та аудіо матеріалів, електронних презентацій, що стане запорукою успіху на пробних заняттях з педагогічної практики у школі та ДНЗ.

Діяльність лабораторії ознайомлення з природою налаштована на співпрацю з ДНЗ та загальноосвітніми навчальними закладами освітнього округу, гуртком „Юні друзі природи” Луганського обласного центру еколого-натуралістичної творчості молоді та з ботанічним садом і зоологічним музеєм Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Важливим завданням для ефективного функціонування лабораторії є вивчення можливості співпраці з молодіжними екологічними організаціями області та України та входження до державного освітнього медіапростору з метою ефективного професійного становлення майбутніх учителів.

Експозиції лабораторії створено на основі зонально-регіонального принципу, що дає можливість характеризувати величезне різноманіття рослинного та тваринного світу Землі. Такий принцип побудови експозицій дає можливість відобразити цілісну картину різних об'єктів рослинного та

тваринного світу певних природних ландшафтів та їх природні взаємозв'язки. Це дає можливість отримати яскраву і науково достовірну картину величезного біологічного різноманіття флори та фауни Землі, а також значний обсяг цікавої інформації про його особливості, закономірності будови, пов'язані з адаптаційними властивостями.

На Землі за кількістю опадів виділяють вологий, посушливий та помірний клімат. Тому експозиції лабораторії демонструють особливості природних ландшафтів, що характерні для територій з різними кліматичними умовами. Тут представлено:

- ландшафти аридної зони (з невеликою кількістю опадів) – пустелі, напівпустелі, степи – їх малочисельний світ флори та фауни, і різноманітні пристосування до вкрай суворих умов існування;
- ландшафти територій в вологим кліматом – їх різноманіттям видового складу біоти, що адаптований до високих температур і вологості повітря;
- ландшафти, що характерні для помірного клімату Землі. Саме в цій зоні представлено ландшафти рідного краю.

Також у лабораторії є зона оранжереї, у якій представлено рослини, що існують у природних умовах у різних кліматичних умовах.

З метою розширення знань студентів про властивості живої природи розпочата робота по створенню відеотеки, що містить відео фрагменти про флору та фауну різних природних зон. Використання даних фрагментів під час педагогічної практики дає змогу розвивати пізнавальну активність дітей, що є необхідною умовою ефективно проведеного заняття.

Тож, створена лабораторія методики ознайомлення з природою дає змогу формувати у майбутніх фахівців вміння використовувати новітні форми, методи та прийоми роботи з природою задля ефективного формування природничих уявлень у початковій та дошкільній галузі освіти.

Перспективами у подальшій роботі лабораторії залишається розширення можливостей співпраці з екологічними центрами та організаціями області,

України та світу і продовження та вдосконалення роботи щодо входження до освітнього медіапростору з метою ефективного професійного становлення майбутніх педагогів.